

Glimtar från 2020

SARA MARKUS-JANSSON

Aktiviteter och arrangemang under 2020 inleddes som ett normalt år, men från och med mars månad bär förhållandena spår av rådande coronapandemi. En liten lättnad märktes under högsommaren men till hösten stramades friheten åt.

JANUARI. Återbruket Klippen, en second handbutik i ladan bakom Coop Sollerön. Klippen drivs ideellt av ett gäng Solleröbor i syfte att underlätta återbruk av prylar – för miljöns och plånbokens skull. Överskottet kommer att gå till bra lokala initiativ, inledningsvis socialpingisen på ön. Sådär i början öppet för försäljning och inlämning sista söndagen varje månad mellan kl. 11 och 15. Se även artikel i denna utgåva av Sool-Öen.

Onsdag 15 januari Gubbfrukost i Sollerö prästgård

Onsdag 22 januari Sy-Qlan i Sollerö prästgård

FEBRUARI. Tisdag 4 februari Kelinglunch på Stoltgården. Sitt vid dukat bord, njut av god mat och umgås med trevliga ”kelingar”.

Dags för Sollerö Pensionärsförenings första lunch på Stoltgården 2020, tisdagen den 11 februari .

På fastlagssöndagen i slutet av februari installerades en skulptur i

Lena Budh, Claes Meyer, Britt-Marie Meyer, Suzanne Danielsson, Margit Andersson, Gun-Britt Persson, Mats Lafvas och Stefan Hedström.

Sollerö kyrka föreställande Solleröns lokala folkhelgon Malin. Berättelsen om hennes gärning under digerdöden och hur minnet sedan bevarats – inte minst genom spelet om Malibambo- beledsagades av musikframförande. Gudstjänsten avslutades med en visning av träfiguren och därefter serverades kaffe i prästgården. Se separat artikel.

Prästgårdskaféet startade vårens kafésäsong den 20 februari.

Den 25 februari inbjöd Sollerö Pensionärsförening medlemmar eller blivande medlemmar till årets första trivselträff i Sockenhuset. Musik av Inger med vänner, information om föreningens resor/ aktiviteter samt om Åldringsfonden.

MARS. På grund av coronaviruset inställdes Sockenstämman den 26 mars och Prästgårdskaféet ställdes in tills vidare.

APRIL. Sångstunderna, Kelinglunchen samt Gudstjänst ställdes in.

Koopen meddelade: ”Vi bryr oss om dig som handlar här! Med anledning av covid-19: Vi på Coop följer Svensk Dagligvaruhandels riktlinjer och Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Allt för att du som kund ska känna dig trygg i vår butik”

Sollerö Konsumentförening sköt upp årsstämman tillsvidare.

På gund av den rådande situationen i samhället beslöt Sollerö Fiskevårdsområdesförening att senarelägga sitt årsmöte, som var tänkt att äga rum i mitten på april.

Hembygdsföreningens ordinarie årsmöte flyttades till ett senare tillfälle. Midsommarfirandet var i skrivande stund väldigt osäkert, men ställdes senare in. Serveringen, trivselkvällar och speciella dagar, typ hantverksdag, vikingadag och motsvarande blev också inställda.

MAJ. ”Vårus i stället för virus?” I denna annars ganska dystra tid sken en strålande vårsol över Sollerön på söndagen den 3 maj. Gesundakören hade likt många andra verksamheter tvingats ställa in sina övningar den senaste tiden. Men så kom körledaren Gunnel Trapp på, att de skulle sjunga för gästerna på Stoltgården. Så efter en repetition, med två meters lucka, vid busshållplatsen tågade medlemmarna till Stoltgårdens båda innergårdar där vårsånger och Taube klingade mellan husen. Många boende njöt av konserten från öppna altandörrar eller fönster. Men några kom också ut till solskenet och sången.

En samverkan mellan Centrumkyrkan, Mora kommun och Mora församling erbjöd hjälp med att handla mat, hygienartiklar eller receptfria mediciner till s.k. riskgrupper och isolerade.

Handlar fler lokalt i dessa tider? ”Ja, allt fler väljer att handla här i *Koopen*”, sa en glad Ulrika Thorell. ”Vi märker av ett uppsving. Det blev direkt en rusning efter handsprit, toalettpapper, ris, mjöl, jäst, torrjäst, torrmjök och burksoppor. Flera kunder kontaktar oss också och utnyttjar servicen att handla för minst 200kr och sedan hämta varorna på kajen. Vi har också flera lokala leverantörer som t.ex. Mora Bryggeri, Siljans Chark, Bonäs Potatis och Rättviks bageri.

JUNI. Sollerö Konsumentförening höll Föreningsstäma i Sockenhuset på Sollerön den 16 juni. På grund av coronaviruset krävdes föranmälan för deltagande vid mötet. Max 49 deltagare tilläts. Ingen servering eller bingo!

Igelkottarna vaknade! År 2004 kom igelkotten tillbaka till Sollerön genom ett samprojekt med Skansen och Igelkottens Vänner i

Ludvika. Cirka 5 - 10 små krabater inplanterades och spred sig över ön. Hemmagjord trafikmärken för igelkottar signalerar att stammen finns kvar. ”Parningstider pågår och hannarna mäter sina krafter i Utanmyra har vi hört”, sa Ove Kjellberg som var en av de drivande i projektet. ”Ett tips är att de älskar pannkakor! Mata dem inte med mjölk utan ge dem vatten istället. Var rädda om våra igelkottar, kör försiktigt”, avslutade Ove

Raritet i Nörderväjk! Fyra ägretthägrar syntes från fågeltornet den 7 juni. Lokala fågelskådare strömmade till för att njuta av de vackra fåglarna. Ägretthägern är en sällsynt gäst i våra trakter. Den häckar i tropiska och tempererade områden.

Söndag 7 juni, »Heliga trefaldighets dag« eller Missionsdagen hölls Fäbodgudstjänst i Flenarnas fäbod och söndag 21 juni, »Den helige Johannes döparens dag«, hölls friluftsgudstjänst på Hembygdsgården.

Gesunda Motionsklubb ställde in Fäbodlunken i år.

Kyrkan skänkte Bönhuset i Gesunda till Gesunda Bystugeförening. ”Det är en stor ära för oss att få överta och förvalta det fina Bönhuset från år 1865”, sa Stig Wass. Historien förtäljer att man gick ”man ur

Bönhuset i Gesunda. Foto: Torbjörn Nääs

huse” i byn när huset byggdes. Sammanhållningen i byn var stark när man högg och gav timmer ur egen skog och gjorde dagsverken på bygget. De unika handbilade timmerstockarna, det unika inner-taket och fina golvet gjordes av hantverkare i byn och här kan vi tala om kvalitet på arbete och material! Bönhuset anses av många vara ”Sveriges vackraste bönhus” och bäst välbevarade invändigt. Det hänger fondvävnader från 1700-talet på väggen. Anslutande klockstapel målades om för ett år sedan med (rödtjära) av bystugeföreningen. Förvaltningen och upprustningen av Bönhuset började med målning utvändigt den 29-30 augusti. ”Välkommen att dra dina penseldrag så att detta unika hus kan bevaras till eftervärlden i minst 155 år till”, avslutade Stig. Läs mer i separat artikel.

Ingen midsommar utan Solleröjordgubbar. ”Pappa startade i liten skala 1996 och sedan har företaget vuxit och vuxit. Idag odlar vi jordgubbar och hallon på ca 7-8 hektar mark i Utanmyra”, sa en glad Peter Blachowski. Säsongen startar första veckan i juni och sträcker sig ända in i slutet av september. Sedan 7-8 år odlar vi också hallon i fyra tunnlar. Starten skedde med trädgårdshallon och för 3 år sedan odlar vi även Polka, hösthallon, under hela september. ”Under högsäsong är det mellan 8-10 personer som plockar på odlingsfälten”, avslutade Peter, som passade på att önska alla Solleröbor en ”Skön och mumsig midsommar!

På grund av den rådande pandemin och inställt midsommarfirande på Sollerö Hembygdsgård, såldes årets Sool-Öen på *Koopen*, Sollerön och på Mora Bokhandel med start redan den 15 juni. Boken kunde och kan också beställas på www.sollero-hembygd.se

Mora kommuns kulturpris 2020 tilldelades Astrid Gustafsson på Sollerön för hennes långsiktiga engagemang för vikingatiden. Motiveringen till kulturpriset lyder: ”För långvarigt och djupt engagemang kring vikingatidens lämningar på Sollerön. Astrid Gustafsson har genom nationella och internationella kontakter strävat efter att tydliggöra och belägga den tidiga bebyggelsen på Sollerön. Hon har i dokumentation, genom visningar och praktisk forskning lämnat viktig information om bygdens historia till eftervärlden”.

Tomteland kunde trots pandemin hålla öppet för besökare under tiden 20/6 – 23/8!

Lafvasgården, Bengtsarvsvägen 5 på Sollerön annonserar: Loppis antikt kuriosa, Nytt och gammalt, mycket för barnen. Öppet tisdag och lördag under tiden 30/6-1/8. Gott om plats ute.

Sool-Öen utkom traditionsenligt även detta år.

JULI. Samfundet Karl Lärkas vänner kunde genomföra tre föreläsningkvällar under sommaren. På grund av mötesrestriktionerna hölls arrangemangen utomhus på Karl Lärkastugans tun. Vädret var inte det bästa men allt fungerade väl. Sommarens sammankomster handlade om kurbitsmåleriet i Dalarna, en nutida dokumentärfotografers liv i Karl Lärkas fotspar samt hur man utforskar sin släkt- och hembygdshistoria.

Lärkastugan

Den 4 juli öppnades restaurangen på Åsengården för säsongen.

Fredag 24 juli anordnades »Musik i sommarkväll« i Sollerö kyrka »En flygel och några önskningar» med Jenny Halvarsson och vänner. På grund av coronaläget släpptes högst 50 personer in i kyrkan. Konserten sändes live även på [www.facebook.com av Moraforsamling](https://www.facebook.com/Moraforsamling).

Fiskräknare i Mångån. På fiskdata.se kunde man se vandrande fisk uppför Mångån, passera en webbkamera på sin väg från Siljan upp till sina lekvatten. Ett spännande projekt som startades nyligen.

Sollerö Camping 50 år! »En pärla vid Siljans strand» säger Caravan Club om Sollerö Camping. Idag finns det ca 200 tomtplatser varav 100 är säsongsplatser, 15 varmbonade stugor samt ett tältplatsområde vid Siljan. Men hur började det för 50 år sedan. Ingmari Kollenhag, som bor i Hässelby nära Stockholm, var med och startade Sollerö Camping. Ingmari har tillbringat många somrar på Sollerön under sin uppväxt. Hon bodde i Rullgården i Rothagen.

»Det togs ett beslut 1969 av Sollerö kommun att iordningsställa en campingplats vid Levsnäs. Året därpå verkställdes beslutet, stranden gjordes iordning samt träd och buskar röjdes så att verksamheten kunde komma igång. På en timringskurs vid Idrottsparken timrades en stuga som transporterades till campingen. Den stugan fungerar fortfarande som reception. Vi öppnade en kiosk i ett av stugans fönster där vi sålde läsk från Mora bryggeri och glass i stora lass från GB. Vi åkte packmoped till *Koopen* och handlade varor som t.ex. Bullens Pilsnerkorv som vi sålde med en liten förtjänst till campare. Vi tjänade också pengar på att frysa kylklampar och att sälja kvällstidningar. Tältande gäster kom från hela Sverige – många cyklister och raggare på midsommaren - men vi hade väldigt många gäster från Tyskland, Holland och Danmark. Även från England. Det kostade 7 kr per natt att tälta. Husvagnar började komma men några husbilar fanns inte på den tiden. I samband med kommunsammanslagningen 1971 tog Mora kommun över campingen och år 2002 tog Caravan Club över. År 2014 utsågs Sollerö Camping till Europas bästa campingplats med bästa service!», avslutade Ingmari.

Dikt om Sollerön sommaren 2020:

I sommar får det ju bli »hemester»,
Ej så tokigt på den ö som bäst är,
Las Lampas och El Grande Terrass,
Kommer säkert väl till pass,

Men kom ihåg att på härliga Sollerön,
Finns ett eget Mallorca med utsikt så skön
Med husbil eller i hyrd liten stuga,
Får man ögonblick som heter duga,
En campingtur för en del ibland,
Ett dopp i Siljan vid Levsnäs strand,
Det lockar och ger åt själen angenäm ro,
Men vad är det för särskilt i år månnstro?
Jo, åren har gått och år 2020 vi fira kan,
Att Sollerö camping med kiosk fyller 50 år minsann!

Ingmari Kollenhag

Tolla Per och Conny. Foto från YouTube.

Under året har Solleröpojarna Tolla Per Boork Larsson och Conny Bondeson förmedlat lättsamma nyheter och händelser från ön i videor på Youtube. Filmerna hittar man under rubriken »Nyheter upå litt soldmål« och de har rönt uppskattning och en stor publik. Tanken är att även den som inte själv talar soldmål ska kunna hänga med.

Inslagen presenteras i ett snabbt tempo och med en snygg inramning som anstår ett nyhetsprogram på TV. Programledarna gör hembesök och intervjuar öborna i aktuella göromål och aktiviteter. Conny Bondeson rattar sin traktor mellan gårdarna och visar prov på häftiga inbromsningar. Filmerna har även uppmärksammats av lokalmedia och soldmålet kan nu färdas vidare ut i världen tack vare två driftiga personligheter.

»Sommarkyrkan« kunde hålla öppet 29 juni - 24 juli! »Med anledning av pandemin var det länge ovisst om det skulle bli någon Sommarkyrka i år,» sa Mats Lafvas. »Mora kyrka öppnade inte men vi är väldigt glada att vi kunde ha öppet. Ett stort tack till alla frivilliga sommarkyrkvårdar som gjorde det möjligt att hålla Sollerö kyrka öppen.

Reparation av dammen i Mångberg. Foto: Torbjörn Nääs

AUGUSTI. Under augusti reparerades dammen i Mångberg efter att man upptäckt ett »sjunkhål» vid dammens östra del. Projektet har till stor del finansierats genom insamling av bidrag från medlemmar i Mångbergs och Holens fåbodlag och från andra intresserade. Totalt har ca 160 personer bidragit med 165 000 kr, vilket visar det stora

engagemang som finns för dammen. Resterande belopp har tagits ur fåbodlagets kassa.

”Corona Boule” i Vinäs startade torsdag 20 augusti.

SEPTEMBER. Vid Sockenföreningens årsstämma beslutades det att ansöka hos Länsstyrelsen om en begränsning av hastigheten till 40 km/tim på Sollerön. Genom Ryssa och Gesunda gäller redan detta.

Med motiveringen ”för mångårigt, mångsidigt och outtröttligt engagemang för Sollerö socken tilldelas Frans Larsson utmärkelsen Årets Sockenbo 2019.

Sockenföreningen och Hembygdsföreningen har ett avtal om vind/bygdemedel med nuvarande vindkraftsföretag som bl.a. driver vindsnurrorna på Seliträdsberget. Hittills har ca 1,3 miljoner kr fördelats på 34 föreningar och 81 investeringar av projekt.

Bråmåbo Byalag arrangerade en byfest i Bäckstabadet. Hela 35 bybor gick tipspromenad, grillade och umgicks utomhus med avstånd. Bryggan i Bäcksta är ett exempel på ett projekt som har fått bidrag av Sockenföreningen.

Befolkningen i Sollerö socken ökade under 2019. Vid årsskiftet bodde 1677 personer i socknen. Plus 24 jämfört med året innan. Lite speciellt är att det är ”Sollerö glesbygd” som ökar mest med 9 personer. Gesunda ökade med 8, Ryssa med 5 och själva Sollerön med 2 personer. Så här ser befolkningsantalen ut: Sollerön 1194, Gesunda 292, Ryssa 152, Sollerö glesbygd 39, Totalt 1677. Med ”glesbygd” menas t.ex. Björka, Mångnäs, Mångberg och Sollerö Åsen.

Sockenkontoret begränsade sitt öppethållande till tre dagar i veckan, eftersom Micke Eriksson slutade sin anställning.

OKTOBER. Tomteland blev Dalarnas vinnare av »Stora Turismpriset 2020« som delas ut av Tillväxtverket. Motiveringen löd: ”Tomteland har anpassat och skapat upplevelser med stor omsorg för både besökare och personal. Dessutom har man lockat rekordmånga besökare vilket är imponerande.” Se även separat artikel.

Smaka crêpes och galettes hos »Crêperie à la française«. Den 16

Tomteland i Gesunda. Foto: Tomteland

oktober var Marcus och Adeline Michels på plats vid *Koopen*. Sockenborna passade då på att smaka på en liten bit av Frankrike!

Kelinglunch på Stoltgården kunde genomföras i oktober .

Idrottsparken har fått en ”extreme make over”! Man blir en smula nostalgisk när man ser att den anrika läktaren, som invigdes 1937, har försetts med nya träbänkar. Tänk så många mål det har jublats åt från den läktaren. Det gamla omklädningsrummet mot norr (som nog borde K-märkas) har fräschats upp och den karaktäristiska lilla dansbanebyggnaden har räddats. ”Där kan det nog bli en boulebana i anslutning till banan,” menade Gunnar Isaelsson. I logen finns nu Moras första konstgräsplan inomhus. Innan första kick-off under hösten ska stålbalkar madrasseras och belysning monteras.

Älgjakten fortsätter på ön. ”Det är gott om älg på Sollerön, faktiskt fler än vad vi trodde, vi uppskattar att det finns 13-15 älgar här,” berättade Rolle Danielsson, ordförande i Sollerö Viltvårdsområde. ”Helgen 24 - 25 oktober fälldes en oxe men vi har tilldelning att fälla även två kalvar. Det blir en fortsättning på älgjakten en helg framöver och då avlyser vi all rådjursjakt av säkerhetsskäl,” fortsatte Rolle, som avslutade med att konstatera att ”det är bara två skolor i Sverige som får

Sockenhuset. Foto: Torbjörn Nääs

älgkött på det här sättet. En skola i Norrland och så Sollerö Skola. Det ändrar vi inte på.”

Klockan klingar i Gesunda igen! Det var 25 år senast men den 24 oktober 18.00 klingade klockan i stapeln utanför Gesunda Bönhus till helgsmål. Klangen hördes ljuda och helgfriden lade sig över byn.

NOVEMBER. Stort intresse för bemanning! Sockenkontoret är bemannat på vardagar mellan 10 och 14. Övriga tider hänvisas till hemsidan www.solleron.se. Drygt 15 personer finns nu inlagda i ett 3-månadersschema.

”Meröppet” på biblioteket! Sirpa Järlefors på Sollerö Bibliotek har öppet, som vanligt, måndagar 14 - 18 och tisdagar 9 - 12. Men fr.o.m. nu är biblioteket även öppet på vardagar 9 - 18! Hur hänger det ihop? Jo, med en personlig s.k. tagg finns det möjlighet att läsa, låna och återlämna böcker även när biblioteket är obemannat. Du hämtar taggen hos Sirpa när hon är på plats.

Koopen annonserade:

I rådande tider nu när smittspridningen bara ökar i samhället och vi har fått nya restriktioner att rätta oss efter. Vi uppmanar ALLA att

Sjörök över Siljan. Foto: Torbjörn Nääs

tänka så här:

- Kanske inte alla i hushållet behöver följa med in och handla.
- Du kanske inte behöver följa med kompiserna in när hen ska hämta paket.
- Har du inget ärende till oss, så stanna gärna utanför. Vår butik är inte jättestor, så för att kunna hålla avstånd till både andra kunder och personal så kan inte alla vara inne samtidigt.

Var rädd om varandra och KOM IHÅG, Håll avstånd och tvätta händerna ofta och känner du minsta symtom så stanna hemma. Med vänliga hälsningar Ulrika med personal!

DECEMBER. Sollerö Kyrka lade om sin verksamhet, vilket innebar att gudstjänster firades digitalt, men att kyrkorna ändå var öppna.

Sockenföreningens förslag om hastighetsbegränsning på ön motogs positivt. Länsstyrelsen anser det vara en lämplig lösning. Trafikverket förordar förslaget och Polisen har inget att invända. Nu väntar vi bara på att Mora kommun ska ge sitt OK.

Flera byalag och enskilda valde att önska alla en Riktigt God Jul och Gott Nytt År i Solleröbladet!

Sara Markus-Jansson